

JULKISEN SEKTORIN ELINKEINOTOIMINTA¹

Tiivistelmä

Suomen Yrittäjien keväällä 2007 tekemässä jäsenkyselyssä julkisia, elinkeinotoimintaa harjoittavia, toimijoita nimesi yli 52 prosenttia vastaajista. Koulutuksessa kaikki vastaajat nimesivät vähintään yhden julkisen kilpailijan. Terveystieteiden- ja sosiaalipalveluissa nimenneiden vastaajien osuus oli 85 prosenttia. Kuljetuksessa ja tietoliikenteessä sekä liike-elämän palveluissa yli 60 prosenttia vastaajista nimesi julkisia kilpailijoita. Vähiten julkisia kilpailijoita nimettiin kaupassa, teollisuudessa ja rakentamisessa – 20–30 prosenttia vastaajista. Muilla päätoimialoilla yli puolet vastaajista nimesi julkisia kilpailijoita.

Kaksi kolmasosaa nimetyistä julkisen sektorin kilpailijoista on kuntien ja yksi kolmasosa valtion määräysvallassa. Yleisimmin elinkeinotoiminnan katsotaan lisääntyneen viimeisen kolmen vuoden aikana kaupassa, kuljetuksessa ja tietoliikenteessä, majoitus- ja ravitsemustoiminnassa sekä muissa palveluissa. Terveystieteiden- ja sosiaalipalveluissa muita useamman (17 prosenttia) mielestä julkisen elinkeinotoiminta on vähentynyt. Terveystieteiden- ja sosiaalipalveluiden ohella rakentamisessa ja koulutuksessa suurin osa vastaajista katsoo julkisen sektorin toimijoiden elinkeinotoiminnan säilyneen entisellään.

Julkisten toimijoiden kilpailuhaitaksi arvioidaan keskimäärin 6,3 asteikolla 0–10, jossa 10 tarkoittaa erittäin suurta haittaa. Lähellä tätä keskiarvoa ollaan liike-elämän palveluissa, muissa palveluissa, teollisuudessa sekä kuljetuksessa ja tietoliikenteessä. Keskimääräisempää suurempaa haittaa pidetään koulutuksessa (7,8), majoitus- ja ravitsemustoiminnassa sekä kaupassa. Terveystieteiden- ja sosiaalipalveluissa sekä rakentamisessa haitta-aste jää puolestaan keskimääräistä alhaisemmaksi – lähelle 5.

Julkisen toimijan ja tämän tuotteen tai palvelun kilpailuedun katsotaan perustuvan ennen muuta julkiseen tukeen (66 % julkisista toimijoista) ja suojattuun asemaan (56 %). Julkisen sektorin elinkeinotoiminnan koetaan saavan etua oman pääoman tuottovaatimuksen puuttumisesta 37 prosentin kohdalla julkisista kilpailijoista. Noin 30 prosentin kohdalla kilpailuetu perustuu risisubventioon ja ylivoimaisiin resursseihin. Vajaan 20 prosentin kohdalla edun katsotaan perustuvan parempiin sopimus- tai lupaehtoihin, edullisempaan rahoitukseen ja erilaiseen verokohteluun. Julkisista kilpailijoista 16 prosentin koetaan saavan etua ylisuuresta pääomasta ja 13 prosentin alemmista tuotantokustannuksista. Vain 3 prosentin kohdalla kilpailuedun nimetään perustuvan erityiseen osaamiseen.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan myös nimettyjen julkisen sektorin toimijoiden elinkeinotoiminnan vaikutuksia asteikolla 0–10. Julkisen sektorin elinkeinotoiminnan katsotaan erityisesti hämärtävän hintamielikuvaa alihinnonjohtamisen johdosta (6,9). Yritystoiminnan laajentaminen ja markkinoille pääsy vaikeutuvat – noin 6,5. Hintakilpailun kiristymisen saa myös yli 6 arvion. Hiukan alle kuutoseksi arvioidaan puolestaan markkinointipanostuksen lisääntyminen. Laatukilpailun kiristymiseen julkisen sektorin elinkeinotoiminnan vaikutuksen katsotaan olevan pienempi (4,1).

¹ Muistion kyselyn tuloksista on laatinut ekonomisti Harri Hietala, Suomen Yrittäjät.

1. Johdanto

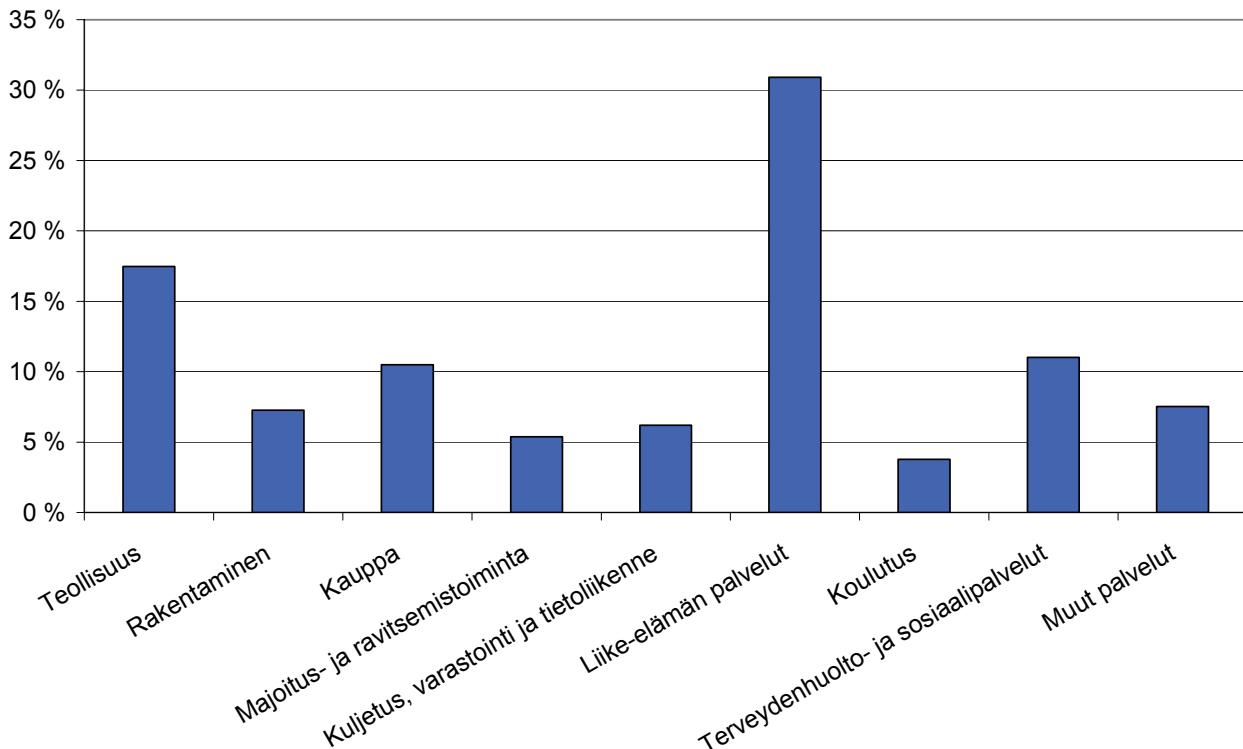
Suomen Yrittäjät teki kyselyn helmi-maaliskuussa 2007 koskien julkisen sektorin elinkeinotoimintaa. Otokseen poimittiin satunnaisesti 6000 pk-yritystä jäsenrekisteristä. Kyselyyn vastasi riittäväällä tarkkuudella 372 yrityksen edustajat.

Eniten vastauksia saatiin kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluita sekä liike-elämän palveluita tarjoavilta yrityksiltä. Tämän toimialan sisältä ovat edustettuina erityisesti ohjelmistopalvelut, lainopillista ja taloudellista konsultointia tarjoavat toimijat, tekninen palvelu, työnvälitys ja henkilöstön hankinta, siivous sekä muut liike-elämän palvelut. Teollisuudesta edustettuina ovat erityisesti kustantaminen ja painaminen. Luonnollisesti hyvin vastaajia on koulutuksesta sekä terveys- ja sosiaalialalta. Edustettuna ovat myös mm. vähittäiskauppa, rakentaminen, ruokapalvelut ja maaliikenne.

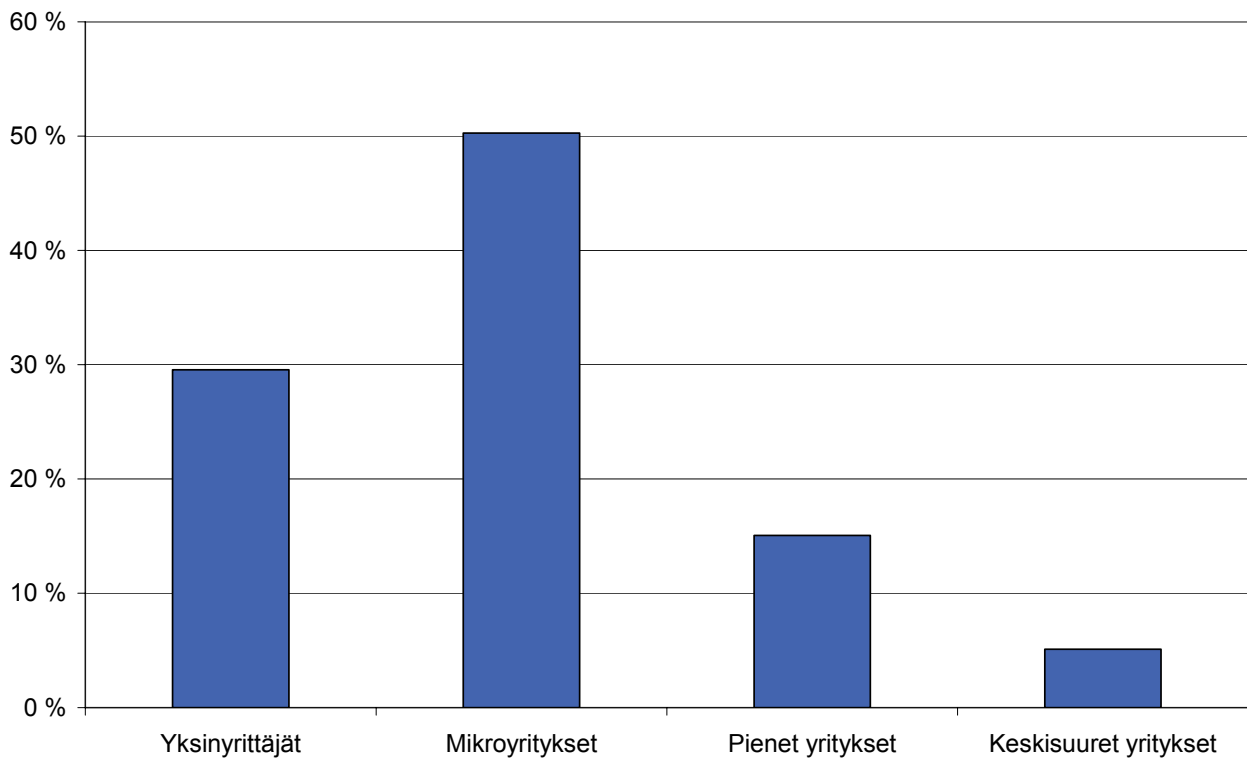
Verrattuna koko yrityskannan jakaumaan liike-elämän palvelut, koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut sekä teollisuus ovat jonkin verran yliedustettuina. Muut toimialat majoitus- ja ravintolatoimintaa lukuun ottamatta ovat puolestaan hieman aliedustettuja.

Alueellisesti vastaajat edustavat hyvin koko maata. Pienet ja keskiuurat yritykset ovat yliedustettuja sekä yksinyrittäjät puolestaan aliedustettuja. Vastaajista 5 prosenttia on keskiuurten ja 15 prosenttia pienten yritysten edustajia. Yksinyrittäjiä on 30 prosenttia ja puolet muita mikroyrityksiä.

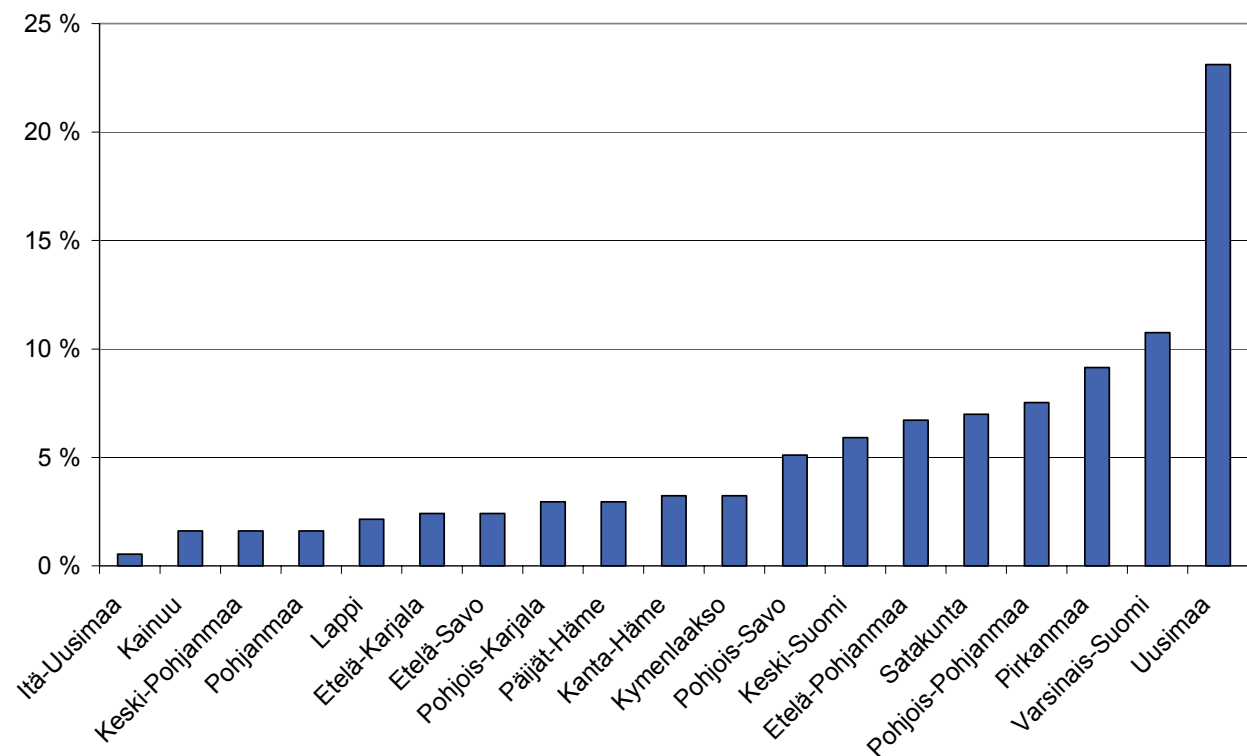
Kuva 1. Vastaajien jakautuminen toimialan mukaan.

Kuva 2. Vastaajien jakautuminen yrityksen henkilöstön mukaan.

Kuva 3. Vastaajien jakautuminen maakunnittain.

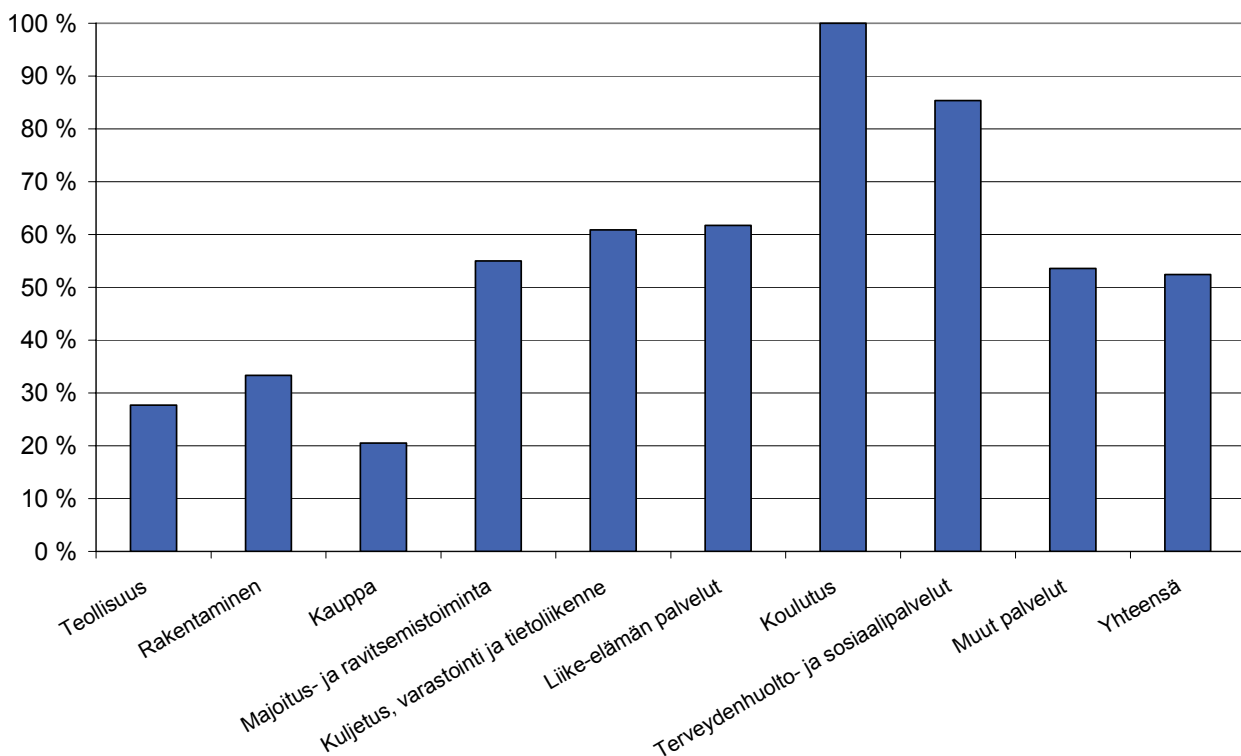

2. Julkisen sektorin elinkeinotoiminnan yleisyys

Julkisen sektorin toimijoiden kilpailun yleisyyttä voidaan vielä analysoida tarkastelemalla vastaajista niiden osuutta, jotka nimesivät julkisia kilpailijoita ja näiden tuotteita tai palveluita. Tällaisten kyselyiden ongelmana on kuitenkin, että ne, joita asia suoraan koskettaa, ovat muita aktiivisempia. Tämä täytyy ottaa huomioon varaamana, kun yleisyyttä tarkastelee. Julkisia, elinkeinotoimintaa harjoittavia, toimijoita nimesi 195 vastaajaa eli yli 52 prosenttia vastaajista. Nämä nimesivät 278 elinkeinotoimintaa harjoittavaa julkista toimijaa.

Koulutuksessa kaikki vastaajat nimesivät vähintään yhden julkisen kilpailijan. Terveystenhoito- ja sosiaalipalveluissa näiden osuus oli 85 prosenttia. Kuljetuksessa ja tietoliikenteessä sekä liike-elämän palveluissa yli 60 prosenttia nimesi julkisia kilpailijoita. Vähiten julkisia kilpailijoita nimettiin kaupassa, teollisuudessa ja rakentamisessa – 20–30 prosenttia vastaajista. Muilla toimialoilla yli puolet vastaajista nimesi julkisia kilpailijoita.

Kuva 4. Julkisen sektorin kilpailijoita nimenneiden osuus vastaajista.

Teollisuudessa nimettiin esimerkiksi valtion ja kuntien painot, energia- ja vesilaitokset sekä jätehuoltoyhtiöt. Näiden harjoittama kustannustoiminta ja painaminen, laiteasennus ja huoltopalvelut sekä jätteiden huolto ja käsittely koetaan kilpailevaksi. Rakentamisessa nimettiin kuntien tekniset toimet, huoltoyhtiöt, Destia sekä energia- ja vesilaitokset. Näiden tarjoamat rakentamispalvelut, maanrakentaminen, tekniset palvelut ja kiinteistöhuolto kilpailevat yksityisen sektorin vastaavien tuotteiden rinnalla.

Kauppa yritykset nimesivät esimerkiksi sairaanhoitopiirit, kuntien kotisairaanhoidon, poliisilaitokset ja Suomen Postin (Itellan) julkisen sektorin kilpaileviksi toimijoiksi. Yksityinen tuotanto kilpailee mm. lääkkeiden jakelussa, valokuvauksessa sekä autojen huolto-, korjaus- ja vuokrauspalveluissa. Majoitus- ja ravitsemustoiminnassa erilaiset koulut ja oppilaitokset sekä kuntien ruokahuolto kilpailevat mm. erilaisissa vapaa-ajan palveluissa, leirintäpalveluissa ja ruokahuoltoon liittyvissä palveluissa.

Taulukko 1. Nimettyjä julkisen sektorin kilpailevia toimijoita.

Toimiala	Esimerkkejä julkisista toimijoista	Esimerkkejä kilpailevista tuotteista ja palveluista
Teollisuus	valtion ja kuntien painot, Edita, kuntien energia- ja vesilaitokset, sairaanhoitopiirit, kuntien jätehuoltoyhtiöt, kuntien laitospesulat	kirjat, oppaat, kunnossapito, laiteasennukset, apuvälineet, jätehuolto, ja -käsittely, vaatehuolto
Rakentaminen	kuntien tekniset toimet, kuntien huoltoyhtiöt, Destia, kuntien energia- ja vesilaitokset	rakentamispalvelut, maanrakennus, kunnallistekniikka, tekniset palvelut, kiinteistöhuolto
Kauppa	sairaanhoitopiirit, kuntien kotisairaanhoito, poliisilaitokset, Suomen Posti	lääkkeiden jakelu, valokuvaus, autojen huolto, korjaaminen ja vuokraus
Majoitus- ja ravitsemustoiminta	koulutuskuntayhtymät, erilaiset opistot, ammattikoulut, ammattikorkeakoulut, aikuiskoulutuskeskukset, kuntien ruokahuolto	uimahallipalvelut, muut vapaa-ajanpalvelut, lounaspalvelut, juhla- ja pitopalvelut, muu ruokahuolto, leirintäpalvelut
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	Destia, Suomen Posti, VR, kuntien tekniset toimet, kuntien kotipalvelut	kuljetus- ja logistiikkapalvelut, teidenhoito, maanrakennus, tietoliikenneyhteydet, muut telepalvelut
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut; liike-elämän palvelut	kuntien tekniset toimet, kuntien energia- ja vesilaitokset, kuntien kiinteistöyhtiöt ja kiinteistöpalvelut, opetustoimi, kulttuuritoimi, kuntien rahatoimistot, tietopalvelut ja tietotekniikkayhtiöt, korkeakoulut, eri opistot, VTT, TE-keskukset, Destia, kuntien kehittämissyhtiöt, kuntien matkailupalvelut, työvoimatoimistojen ja kuntien henkilöstöpalvelut, pelastuslaitokset	kiinteistöjen hallinto ja huolto, asunnon vuokraus, teatteritoiminta, muut esitys- ja tapahtumapalvelut, atk-, ohjelmisto- ja tukipalvelut, tilitoimistopalvelut, yritys-, T&K- ja muu konsultointi, koulutus- ja neuvontapalvelut, lakineuvonta ja oikeuspalvelut, rakennuttaja- ja valvontapalvelut, suunnittelupalvelut, matkailupalvelut ja -esitteet, vuokratyövoimavälitys, rekrytointi- ja henkilöstöpalvelut, pelastus- ja turvallisuuskoulutus, siivous ja kotipalvelut, viherpalvelut
Koulutus	koulut, lukiot, ammattikoulut, ammattikorkeakoulut, korkeakoulut, eri opistot ja instituutit, työvoimatoimistot	liikennekasvatus ja -opetus, työnhaku- ja työhönohjauspalvelut, päivähoito, kielikurssit, askartelu- ja kädentaitokurssit, yritys- ja yrittäjyyskoulutus, tietotekniikkakoulutus, henkilöstökoulutus
Terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut	kuntien ja kuntayhtymien hammaslääkärit, terveyskeskukset, sairaalat, eläinlääkärit, sosiaalitoimet, lastenkodit, vammaispalvelut, palveluasunnot, aluepelastuslaitokset	työterveyshuolto, fysioterapia, terveydenhoito, hammashoito, jalkojenhoito, vastaanottopalvelut, kuvantaminen ja tutkimuspalvelut, sairaankuljetus, terapiat, eläinlääkintäpalvelut, vammaispalvelut, lasten ja nuorten suojelu ja palvelut, palveluasuminen, kotipalvelut, ruokahuolto, päivähoito, hoito- ja kuntoutuspalvelut
Muut palvelut	kuntien liikunta- ja vapaa-ajan toimistot, eri oppilaitokset ja opistot, kuntien kehitysyhtiöt	liikuntapalvelut, koulutus ja valmennus, työhyvinvointipalvelut

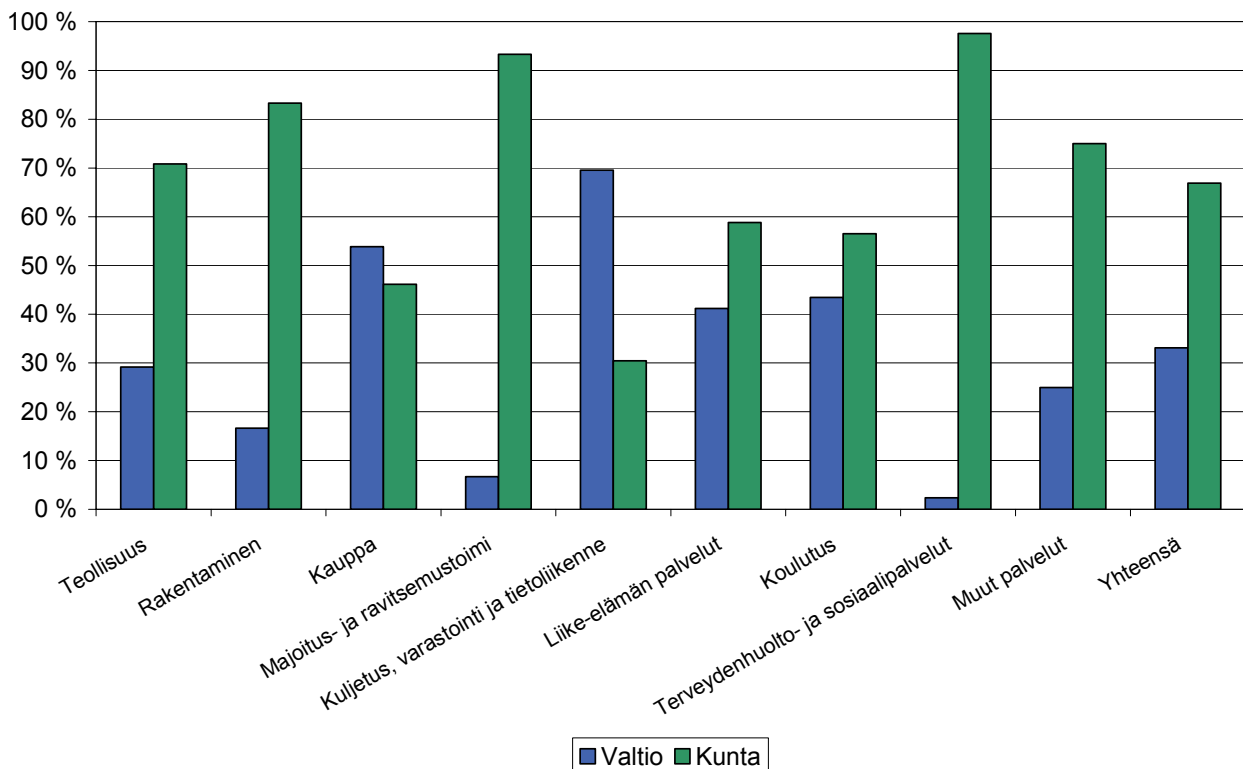
Kuljetusalalla valtion omistamat Destia, Posti ja VR sekä kuntien it-yhtiöt, tekniset toimet ja kotipalvelut kilpailevat yksityisten kuljetus-, tietoliikenne- sekä tierakennus- ja huoltopalveluiden kanssa. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluissa sekä liike-elämän palveluissa nimettiin mm. kuntien tekniset toimet, kiinteistö- ja kiinteistöpalveluyhtiöt, tietopalvelu- ja tietotekniikkayhtiöt, oppilaitokset sekä kuntien kehittämissyhtiöt ja henkilöstöpalvelut. Yksityinen sektori kilpailee esimerkiksi kiinteistöjen hoidossa, esitys- ja tapahtumapalveluissa, tietoteknisissä palveluissa, tilitoimisto- ja lakipalveluissa, konsultoinnissa ja neuvonnassa, rekrytointi- ja henkilöstöpalveluissa sekä viherpalveluissa julkisten toimijoiden rinnalla.

Koulutuksessa luonnollisesti kilpaillaan mitä erilaisimmissa koulutus- ja kurssipalveluissa sekä päivähoitossa. Julkisen ja yksityisen terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelusektorin toimijat kilpailevat luonnollisesti terveys- ja sosiaalipalveluissa.

Vastaajien oli mahdollista nimetä myös tuotteita ja palveluita, joita he haluaisivat tuottaa mutta heidän ei ole mahdollista tarjota tällä hetkellä julkisen sektorin rinnalla. Tässä yhteydessä nimettiin mm. alkoholin maahantuonti, jätevesihuolto, lääkehuoltopalveluita, matkapuhelinpalveluiden jakelu, kokouspalveluita oppilaitoksille, ohjelmopalvelutuotteita, raiteliikenne, kiinteistöhallinto, oikeuspalveluita, matkailuneuvonta, teknisiä suunnittelupalveluita, kotipalveluita, korkeakouluopetusta, viherpalveluita, hallinnointipalveluita, aikuiskoulutus, leikkaus- ja erikoislääkäripalveluita, vaihtoehtoisia hoitomuotoja, laajemmat asumis- ja kotihoitopalvelut, esiopetus, kehitysvammaispalveluita, työhyvinvointipalveluita,...

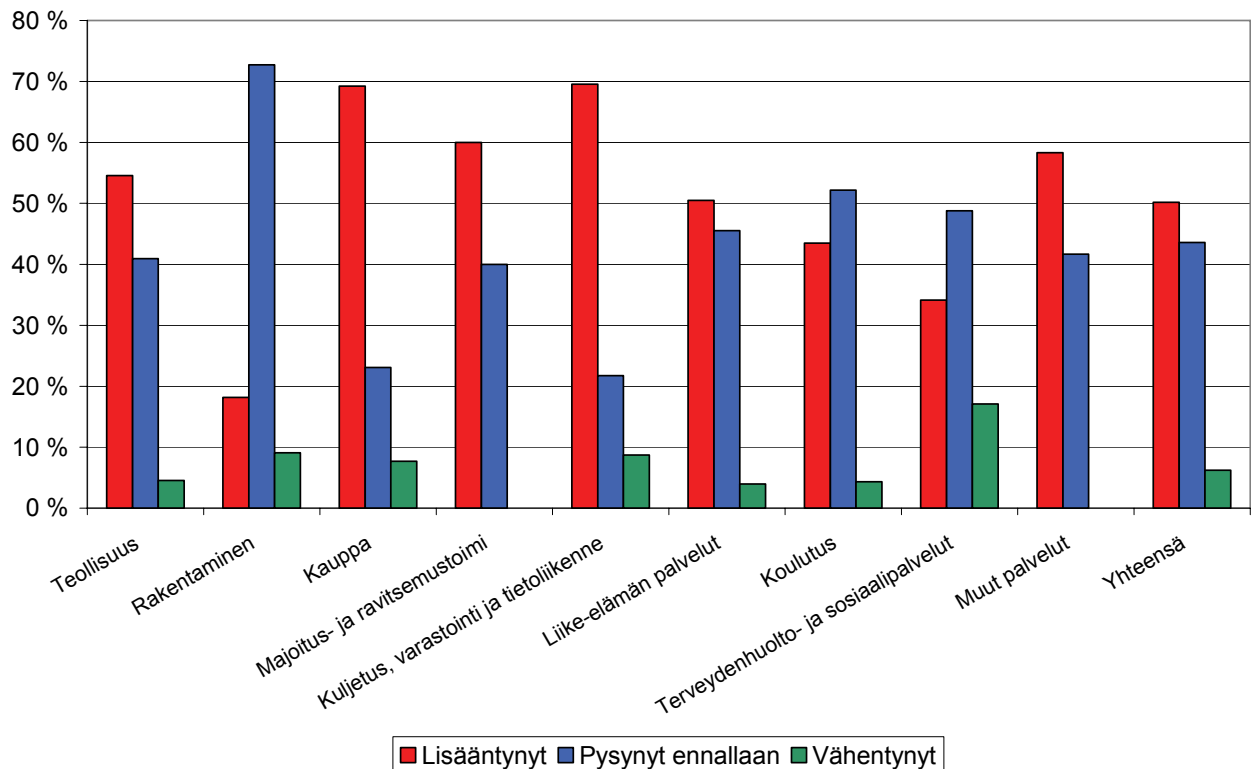
Kaksi kolmasosaa nimetyistä julkisen sektorin kilpailijoista on kuntien ja yksi kolmasosa valtion määräysvallassa. Enemmistö nimetyistä kilpailijoista on valtion määräysvallassa kuljetuksessa ja tietoliikenteessä sekä kaupassa. Lähes kaikki kilpailijat ovat kuntien määräysvallassa terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluissa sekä majoitus- ja ravitsemustoiminnassa. Liike-elämän palveluissa ja koulutuksessa on hieman yleisempää kuntien määräysvalta kuin valtion. Muilla toimialoilla kuntien määräysvalta on selkeästi valtion määräysvaltaa yleisempää – noin 70–80 prosenttia.

Kuva 5. Elinkeinotoimintaa harjoittavassa kilpailijassa määräysvallan omaava taho.

Nimetyistä julkisen sektorin toimijoista 70 prosentin elinkeinotoiminnan katsotaan lisääntyneen viimeisen kolmen vuoden aikana kaupassa sekä kuljetuksessa ja tietoliikenteessä. Majoitus- ja ravitsemustoiminnassa sekä muissa palveluissa lisäneiden osuus on noin 60 prosenttia. Yli 50 prosenttiin päästään vielä teollisuudessa ja liike-elämän palveluissa. Terveystenhoito- ja sosiaalipalveluissa julkisista kilpailijoista jopa 17 prosentin elinkeinotoiminnan katsotaan vähentyneen. Toki elinkeinotoiminta on puolestaan lisääntynyt kaksinkertaisella määrällä toimijoista. Terveystenhoito- ja sosiaalipalveluiden ohella rakentamisessa ja koulutuksessa suurin osa vastaajista katsoo julkisen sektorin toimijoiden elinkeinotoiminnan säilyneen entisellään.

Kuva 6. Julkisten toimijoiden elinkeinotoiminnan muutos viimeisen kolmen vuoden aikana.

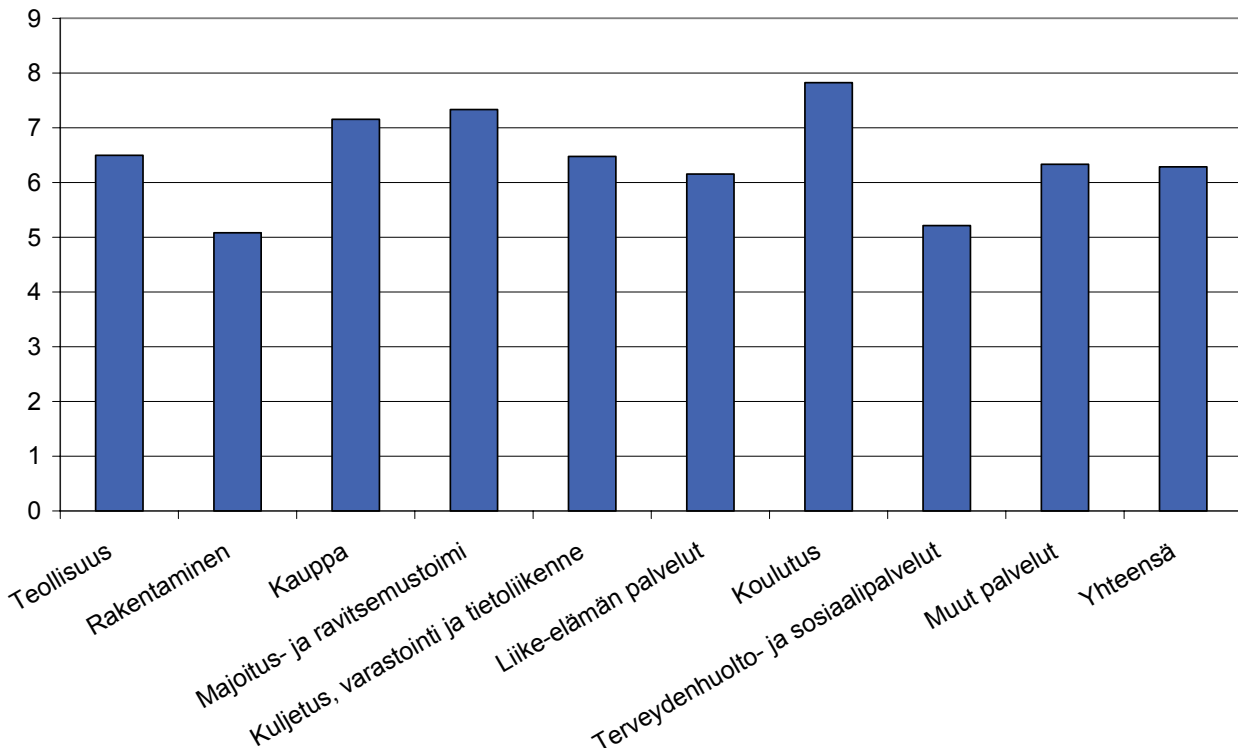

3. Vaikutukset

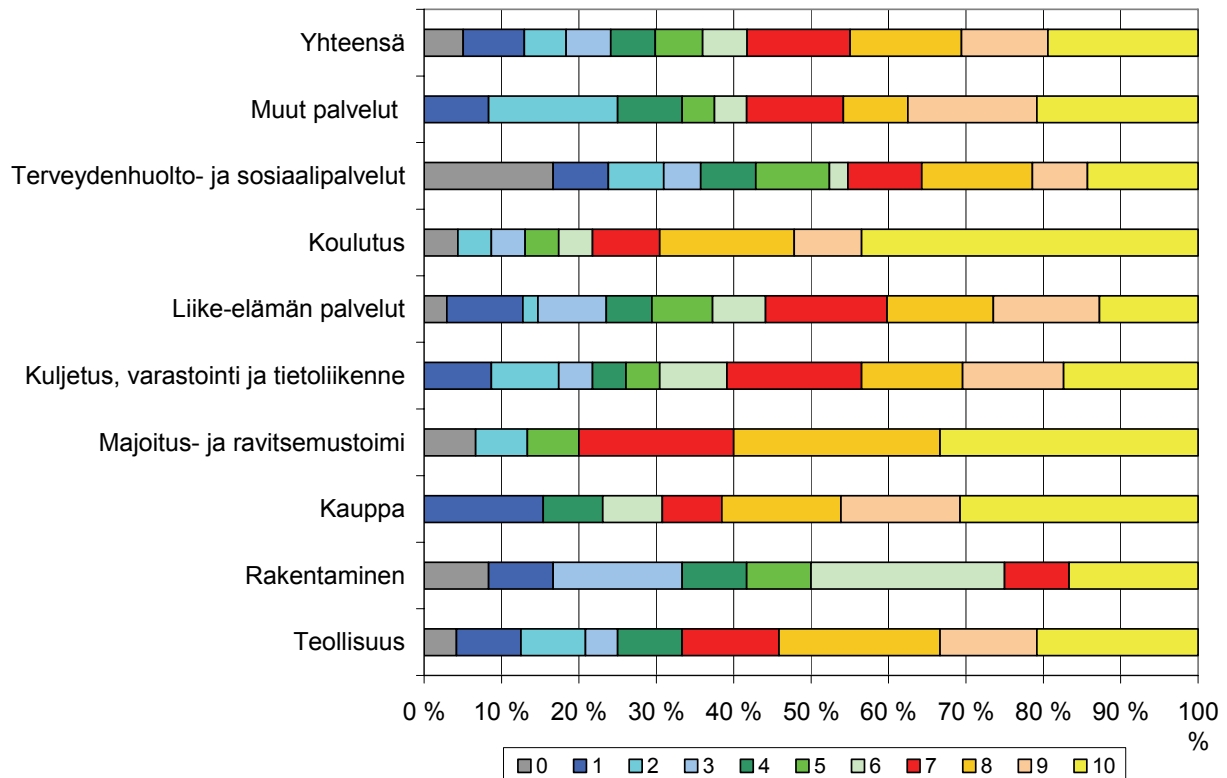
Vastaajia pyydettiin arvioimaan nimeämänsä julkisen toimijan ja tämän kilpailevan tuotteen tai palvelun aiheuttamaa kilpailuhaittaa asteikolla 0–10, jossa 10 tarkoittaa suurta haittaa ja 0 sitä, että haittaa ei ole lainkaan. Toimijoiden kilpailuhaitaksi arvioidaan keskimäärin 6,3. Lähellä tätä keskiarvoa ollaan liike-elämän palveluissa, muissa palveluissa, teollisuudessa sekä kuljetuksessa ja tietoliikenteessä. Keskimääräisempää suurempaa haittaa pidetään koulutuksessa (7,8), majoitus- ja ravitsemustoiminnassa sekä kaupassa. Terveystenhoito- ja sosiaalipalveluissa sekä rakentamisessa haitta-aste jää puolestaan keskimääräistä alhaisemmaksi – lähelle 5. Haitta julkisen sektorin elinkeinotoiminnasta, joka ei ole järjestämisvastuulla, koetaan suuremmaksi kuin järjestämisvastuulla olevien toimintojen kilpailuhaitta.

Toimialojen sisällä on hajontaa arvioissa haitan suuruudesta. Teollisuudessa jätehuoltoyritysten kilpailuhaitta arvioidaan suureksi, kun taas sairaanhoitopiirien apuväli- ja proteesihuollon ja -tuotannon haitat arvioidaan pieniksi. Esimerkiksi kaupassa julkisen lääkehuollon ja kuljetuksen kilpailuhaitta arvioidaan suureksi. Samoin liike-elämän palveluissa kuntien atk-palveluiden ja it-yhtiöiden sekä siivouspalveluiden aiheuttama kilpailuhaitta arvioidaan hyvin merkittäväksi. Koulutuksessa haitat arvioidaan merkittäviksi mm. liikennekoulutuksessa sekä erilaisessa henkilöstökoulutuksessa. Terveystenhoollissa ja sosiaalipalveluissa haittaa pidetään usein varsin pienenä – tosin myös paikkakuntakohtaista/alueellista hajontaa on havaittavissa.

Kuva 7. Julkisten toimijoiden elinkeinotoiminnan aiheuttaman kilpailun keskimääräinen haitta-aste. (Asteikko: 0 (ei haittaa), 1 (pieni haitta), ..., 10 (suuri haitta)).

Kuva 8. Julkisten toimijoiden elinkeinotoiminnan aiheuttaman kilpailun haitta-asteiden jakauma. (Asteikko: 0 (ei haittaa), 1 (pieni haitta), ..., 10 (suuri haitta)).

Julkisen toimijan ja tämän tuotteen tai palvelun kilpailuedun katsotaan perustuvan ennen muuta julkiseen tukeen (66 % julkisista toimijoista) ja suojattuun asemaan (56 %). Julkisen sektorin elinkeinotoiminnan koetaan saavan etua oman pääoman tuottovaatimuksen puuttumisesta 37 prosentin kohdalla julkisista kilpailijoista. Noin 30 prosentin kohdalla kilpailuetu perustuu ristosubventioon ja ylivoimaisiin resursseihin. Vajaan 20 prosentin kohdalla edun katsotaan perustuvan parempiin sopimus- tai lupaehtoihin, edullisempaan rahoitukseen ja erilaiseen verokohteluun. Julkisista kilpailijoista 16 prosentin katsotaan saavan etua ylisuuresta pääomasta ja 13 prosentin alemmista tuotantokustannuksista. Vain 3 prosentin kohdalla kilpailuedun nimetään perustuvan erityiseen osaamiseen.

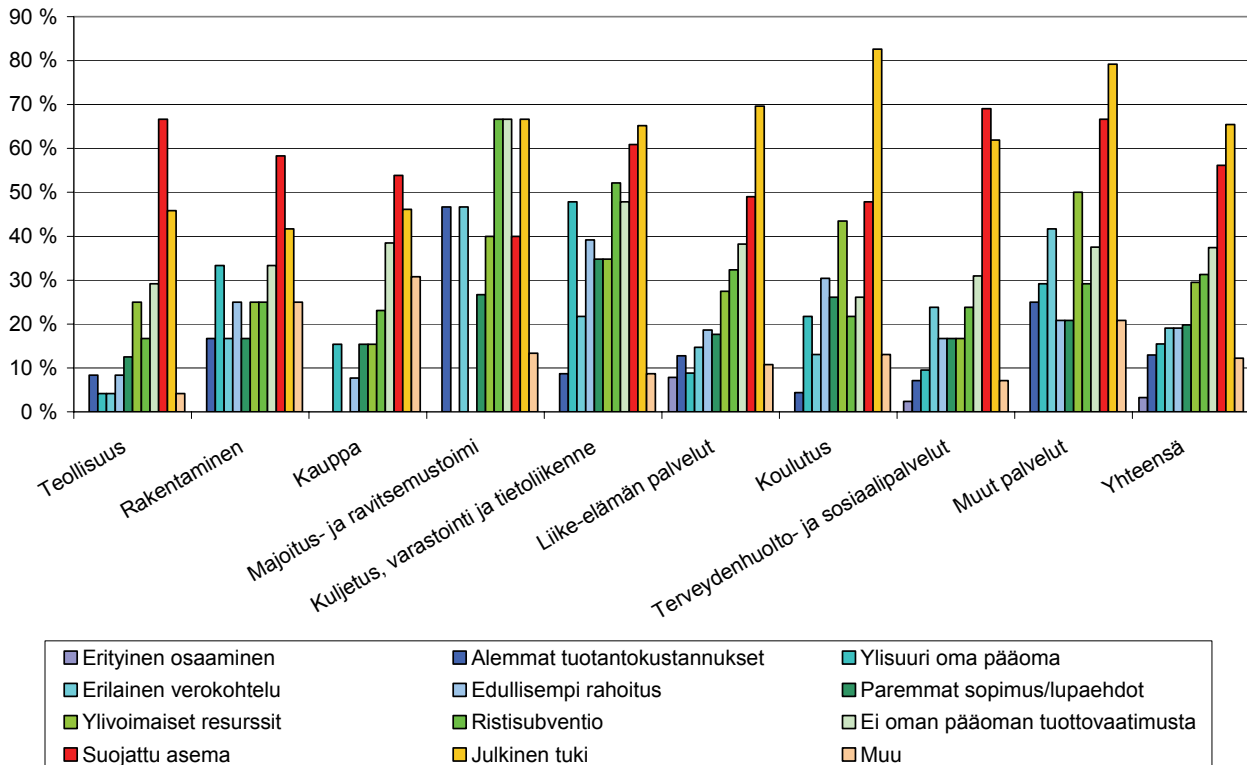
Julkisen tuen katsotaan antavan kilpailuetua julkisille toimijoille erityisesti koulutuksessa ja muissa palveluissa. Terveystenhoito- ja sosiaalipalveluissa, teollisuudessa, rakentamisessa ja kaupassa suojatun aseman koetaan antavan kilpailuetua useammin kuin julkisen tuen. Oman pääoman tuottovaatimuksen puuttumisen ja ristosubventtion katsotaan tuottavan kilpailuetua julkisille toimijoille erityisesti majoitus- ja ravitsemustoiminnassa kuljetuksen ja tietoliikenteen ohella.

Koulutuksessa, muissa palveluissa sekä majoitus- ja ravitsemustoiminnassa ylivoimaiset resurssit ruokkivat kilpailuetua. Ylisuuri oma pääoma antaa etua erityisesti kuljetuksessa ja tietoliikenteessä sekä rakentamisessa. Majoitus- ja ravitsemustoiminnassa katsotaan myös alempien tuotantokustannusten ja erilaisen verokohtelun aiheuttavan julkiselle toimijalle kilpailuetua. Edullisempi rahoitus nousee esiin erityisesti koulutuksessa sekä kuljetuksessa ja tietoliikenteessä. Jälkimmäisellä toimialalla myös paremmat sopimus- ja lupaehdot nimetään muita aloja useammin.

Kaupassa alempien tuotantokustannusten ja erilaisen verokohtelun ei katsota antavan kilpailuetua julkiselle toimijalle. Majoitus- ja ravitsemustoiminnassa puolestaan ylisuuren oman pääoman ja edullisemman verokohtelun ei koeta antavan kilpailuetua.

Muina kilpailuedun tekijöinä mainitaan RAYn, KELAn, EU:n ja muut julkiset tuet sekä sairaala-alennukset. Myös arvonnäköalaksi nostetaan erilaisten julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä nostetaan esiin. Esiin nostetaan myös opiskelijoiden tai muiden erityisryhmien käyttäminen ”ilmaisena”/tuettuna työvoimana vähintäänkin helpommin. Kustannuslaskennan ja hinnoittelun erilaistumisista puhutaan. Luonnollisesti esiin nostetaan päättäjien/tilaajien kytkökset julkisiin elinkeinotoimijoihin. Muissa tekijöissä kritisoidaan myös julkisilla varoilla tapahtunutta investoimista, jolloin tilaajalla on oma intressi omistajana tai investoinnille ei edes vaadita samalla tavalla tuottoa. Kuntien kytköksiä elinkeinotoimintaan ja samalla kytköksiä maankäyttöön kritisoidaan osaltaan.

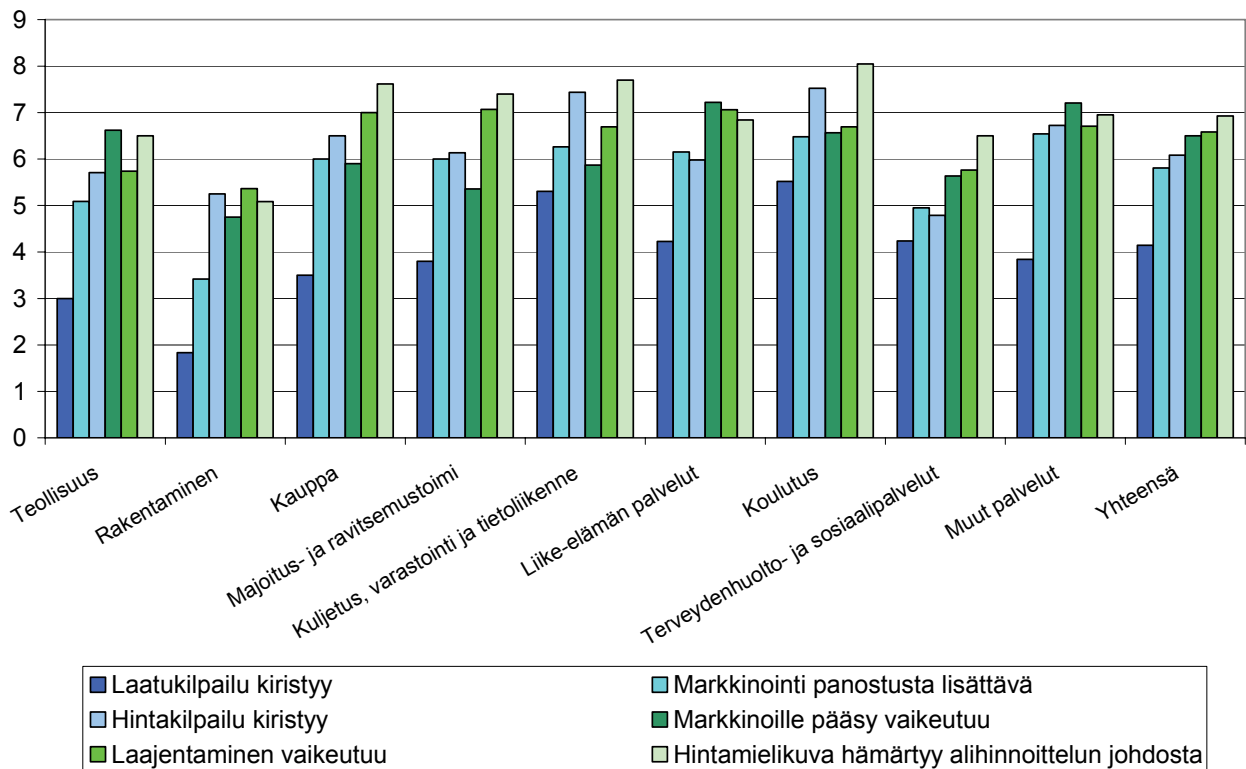
Kuva 9. Julkisen toimijan elinkeinotoiminnan kilpailuedun perusta.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan myös nimettyjen julkisen sektorin toimijoiden elinkeinotoiminnan vaikutuksia asteikolla 0–10. Julkisen sektorin elinkeinotoiminnan katsotaan erityisesti hämärtävän hintamielikuvaa alihinnoittelun johdosta (6,9). Yritystoiminnan laajentaminen ja markkinoille pääsy vaikeutuvat – noin 6,5. Hintakilpailun kiristyminen saa myös yli 6 arviota. Hiukan alle kuutoseksi arvioidaan puolestaan markkinointipanostuksen lisääntyminen. Laatukilpailun kiristymiseen julkisen sektorin elinkeinotoiminnan vaikutuksen katsotaan olevan pienempi (4,1).

Vaikutuksen laatukilpailun kiristymiseen katsotaan olevan pieni erityisesti rakentamisessa. Liike-elämän palveluissa ja muissa palveluissa katsotaan markkinoille pääsyn vaikeutuvan. Terveystieteiden- ja sosiaalipalveluissa hintakilpailun ei katsota kiristyvän samassa määrin kuin muilla toimialoilla. Sen sijaan koulutuksessa, kuljetuksessa ja tietoliikenteessä sekä kaupassa julkisen sektorin elinkeinotoiminnan arvioidaan erityisesti johtavan hintakilpailun kiristymiseen. Majoitus- ja ravitsemustoiminnassa julkisen elinkeinotoiminnan ei katsota samassa määrin estävän markkinoille pääsyä kuin muilla aloilla. Hintamielikuvan ei katsota vääristyvän samassa suhteessa rakentamisessa ja liike-elämän palveluissa kuin muilla toimialoilla.

Kuva 10. Julkisen elinkeinotoiminnan kilpailun vaikutus. (Asteikko: 0 (ei vaikutusta), 1 (pieni vaikutus), ..., 10 (suuri vaikutus)).

Vastaajille annettiin mahdollisuus nimetä myös julkisen sektorin elinkeinotoiminnan muita vaikutuksia. Avoimissa vastauksissa nostettiin esiin julkisten toimijoiden vaikuttaminen asiakkaiden asenteisiin yksityistä tuotantoa vastaan. Julkisten toimijoiden katsotaan myös polkevan laatua alas muilla keinoin hankitun vahvan markkina-asemansa turvin. Markkinoille tulon vaikeuttamisen lisäksi julkisen elinkeinotoiminnan vahvan aseman katsotaan ajoittain estävän markkinoille tulon kokonaan.

Suuren julkisen elinkeinotoimijan alihankinnatkin saattavat olla niin suuria, ettei pienillä paikallisilla toimijoilla ole mahdollisuutta osallistua niihin. Toisaalta suuret julkiset toimijat voivat toimia kumppaneina ja tilaajina/ostajina kirittäen samalla yritystä kasvuun. Julkisten toimijoiden kautta voi joutua yksityisen sektorin liikesalaisuuksia julkisuuteen, koska julkisuussäädökset ovat erilaiset.